

Naujienu Antroji Dalis

NR. 822

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXII METAI

J. KLAUSEIKIS

SUNIEKINTI KALIFORNIJOS LIETUVIAI

Žvilgsnis į Los Angeles lietuvių parapijos istorinių broožų knygą

Praeitą kartą žvelgėme į šv. Kazimiero parapijos 25 metų sukaktuvių knygą, raskdami reikalinga viešai pasisakyti, kaip jos autorius, Jurgis Gliuda, nesiskaitydamas net su parapijos laikraštėlyje išspausdinta tiesa, prirašė netiesos apie mirusį rašytoją ir režisierių Gasparą Veličką bei kaip apšmeižti mirusiojo draugai.

Šį kartą daugiau žvelgsime į tos pat knygos skyrius: Pirmieji lietuviai Kalifornijoje, "Kairumo" liga, Atsvara "pažangumui".

Jurgis Gliuda parapijos istorijoje, kaip kituose savo raštuose, labai gausiai vartoja svetimų kalbų žodžius, juos "sulietuvindamas". Toks gausus svetimųjų žodžių sriautas tik parodo tuštybę, siekimą priglūšinti skaitytoją, kad tas pamanytų, jog rašytojas yra labai mokyklas, daug išmanantis. Ir štai kaip gudriai J. G. prisiato, sakydamas parapijos dinamiką stebis istoriografo arba kronikininko akimis. Tačiau atidus skaitytojas labai lengvai supras, jog parapijos istorikas daug kur žaidžia tuščiais žodžiais.

Žavaus Amerikos dolerio ir žavaus klimato ieškojimas

Trumpai nusakęs dabartinį Los Angeles miesto ir pramonės išaugimą, parapijos istorikas pabrėžia, jog šiauriečiui neįprasto švelnumo klimatas taip pat yra viena paskata čia atvykti naujiems gyventojams. Pradėjęs rašyti apie lietuvius jis sako: "Lietuviai, gal būt, vėliau už kitus patyrė apie Kalifornijos klimato žavumą. Senesniuose imigracijos analuose nesurandami lietuvių vardai".

Įdomu sužinoti, kuriuos "senesnius imigracijos analus" — metraščius — Jurgis Gliuda peržiūrėjo, ieškodamas lietuvių vardų, bet jis šykštus ir to mums nepasako. Gal tai tik jo tuščiažodžiavimas, ypač, kad ir knygai parašyti naudotos medžiagos sąrašė nėra senesnių "analų", kaip 1941 metų lietuviškos parapijos nelietuviškas "Ledger".

O kad J. Gliuda, rašydamas apie senosios imigracijos lietuvius, randa reikalo pabrėžti, jog lietuviai, gal būt, apie Kalifornijos klimato žavumą vėliau už kitus patyrė, įrodo, jog "istorikas" į praeitį žvelgia, bet mato tik dabartį, kai į Kaliforniją gyventi atvyksta jau kitur prasigyvenę lietuviai, ieškodami geresnio klimato. Senosios kartos lietuviai ateiviai Ameri-

koje ieškojo ne žavaus klimato, bet žavaus Amerikos dolerio. Netektų iš naujo priminti Amerikos lietuvių istorinius raštus, kuriuose aiškiai pabrėžiama, jog praeito šimtmečio pabaigoje ir šio šimtmečio pradžioje Amerikon atvykę lietuviai daugumas turėjo vienintelį tikslą — užsidirbti pinigų ir grįžti Lietuvon. Laikai keitėsi, keitėsi ir tikslai bei gyvenimo būdas.

Anais laikais lietuviai apsištodavo, kur gaudavo darbo ir uždarbio. Geriausiai jiems sekėsi prasikurti ar bent laikinai pagyventi kur buvo vykdomi miškų kirtimo darbai, kur veikė kasyklos — ten jie savo raumenimis gavo darbo, nes iš caro Lietuvos nei mokslo nei kokio amato žinių daugumas neatsivežė. Chicagoje gyvendamas sutikau lietuvių, kurie šio šimtmečio pradžioje nuo Bostono, vis pakeliui uždariaudami, per kelis metus atvyko į Chicago, o iš Chicago nukeliavo į Colorado aukso kasyklas. Ten gerai uždirbę išvyko atgal į Lietuvą. Tačiau Lietuvoje nebepatiko ir prieš primąjį pasaulinį karą atgal sugrįžo į Ameriką.

Kalbėdamas apie Kalifornijos lietuvių senąją praeitį, J. Gliuda pasakoja, kokia anais laikais buvusi sunki kelionė, todėl "ryžtis keliauti link Ramiojo Vandenyno, pasiryžti gyventi už kelių tūkstančių mylių nuo klestinčių lietuviškų centrų Illinoise, Pensilvanijoje, Mičigane ir rytinėse valstybėse ne kiekvienas pajėgė."

Pagalvoti, kaip tie lietuviškieji centrai "klestėjo" šv. Kazimiero parapijos istorijos autoriui gal būtų pravartu dar kartą pasiskaityti Upton Sinclair "Raistą" arba "Džiungles" (The Jungle). Šitaip apie anų laikų lietuvių pasakodamas, jis vėl turi tik šių dienų vaizdą, kai nuo Atlanto iki Pacifikokelionės daromos. Anais laikais lietuviai traukė iš miesto į miestą uždariaudami. Bostono ar New Yorko uostamiesčiuose ieškotos laimės neradę, keliavo Pensilvanijon, į Ohio miestus, į Michigan žemės ūkius, Chicagon ir kitur. Jau XIX amžiaus pabaigoje buvo lietuvių kolonija St. Louis, prie Mississippi upės, Omahoj, Nebraska, Seattle Wash., lietuviai šio šimtmečio pradžioje jau turėjo Gedimino vardo draugiją. Oregono valstybės miestuose, Oregon City ir Portland, kur buvo galima gauti darbo prie miško kirtimo ar miško pramonė — lietuvių apsišlota.

(Nukelta į 3 psi.)

1966 m. liepos 13 d. Clevelande, Ohio SLA (Pildomosios Tarybos priesaika

L. KVECAS

APIE PRAEITIES IR ŠIŲ DIENŲ RAGANAS

"DAS GRUENE BLATT" išspausdino labai įdomų straipsnį apie raganas ir raganavimus. Čia laisvai atpasakaju to straipsnio turinį.

Giminės

Beveik visi žmonės yra prietaringi. Pavyzdžiui, ir tuo atveju, kai jie savo gimimo datą laiko laimingu skaičiumi loterijai. Tačiau tai nėra surišta su pavojumi. Priešingai, žiaurūs buvo raganų teismai viduramžyje. Paskutinė jų auka buvo šveicarė, vaikų slaugė Anna Goeldi.

Anna Goeldi buvo 43 metus pabaigusi, kai ji 1780 metais rugsėjo mėnesį gavo nuolatinį darbą pas gydytoją ir teisėją Tschudi.

Tschudi šeimos pora turėjo dvi dukteris — Suzaną ir Anemariją. Vyresnioji Suzana buvo gerai išauklėta ir rimta. Tačiau Anemarija ieškojo visokių pretekstų, kad naują tarnaitę galėtų erzinti ir pykinti. Anna Goeldi atsikersydama už išdykavimą kartais kirsdavo smūgi į užpakalį. Tas nesulaikė Anemarijos nuo sugalvojimo vis naujų pokštų. Tačiau, nežiūrinti to, vieni metai praėjo be ypatingų nuotykių.

1781 m. rudenį, kai tarp Anemarijos ir Anna Goeldi vėl vyko nesusipratimai, duktė pasiskundė tėvams: "Aš man paduotam piene radau adatą. Žiūrėkite, tai yra segtukas. Jis yra čia".

Anna Goeldi buvo pakviesta ir apklausiama. Ji juokdamosi purtė galvą: "Aš į pieną segtuko neįmečiau. Kaip aš galėjau tatau padaryti, kai aš jokio segtuko iš viso neturiu!"

Po kelių dienų vaikas vėl pasiskundė tėvams, kad pyragaitėje, kurį Anna Goeldi jai padavė, radusi adatą. Šį kartą Anna Goeldi buvo tuojau iš Tschudi namų išvaryta. Ši poros vaikų šeima mergaitę išmetė į gatvę, palikdama pas save viską, ką Anna turėjo — jos rūbus ir jos mažutes pinigines santapas.

Su Anna susidraugavusi viena pora, šaltkalvis Rudolf Stein Mueller ir jo žmona, priėmė Anna pas save. Senesnė žmonės patarė jai prieš tą neteisębę, kurią jai padarė Tschudi, gintis. Jų nuomone, Anna turėtų kreiptis į kunigą.

Ji nuvyko pas kunigą, kuris buvo mažosios Anemarijos dėdė. Kunigas Tschudi išbarė Anną, kaip ji drįstanti, būdama tokia menka asmenybė, prieš ponus Tschudi skųstis? Daugelis pasiturinčių ir gerbiamų žmonių Glarus miestelyje turėjo Tschudi pavardę ir visi viens kitam buvo giminingi.

Taip pat ir valdžios vietininkas, į kurį po to Anna kreipėsi, buvo irgi Tschudi. Jis patarė mergaitei skundžiamą daktarą Tschudi, jos buvusio darbdavio, taip pat ir jo žmonos dėl visų įvykių atsiprašyti.

"Už ką aš turiu atsiprašyti — aš jiems nieko blogo nesu padariusi!" — sušuko mergaitė. Tačiau, kad savo pinigus ir būkūtį turto galėtų atgauti, pagaliau ji nutarė atsiprašyti. Ji savo nuosavybę atgavo ir tuojau po to — 1781 m. spalio 29 d. Glarus miestelį ir kantoną apėjo.

Tačiau šitas pabėgimas jai nepadėjo. Kai po Annos dingimo mažosios Anemarijos valgyje buvo randami dideliais kiekiais vėnys, adatos ir vielos gabalai, pradėta galvoti, kad dėl to gali būti kaltas tik Annos susidėjimas su vėniu. Anemarija Tschudi pasidarė Glarus miestelio dėmesio centru. Juo labiau buvo reiškiamas "nelaimingam vaikui" užuojauta, tuo daugiau "metalo priedų" atsiradavo jos sriboje. Keliais atvejais Anemarija nurijo kelis segtukus.

Tschudi šeimos užliarmuo-

tas, Glarus miestelio tarėjų kolegijumas apskundė "prakeiktą paleistuvę" ir įsakė ją surasti. 1782 m. vasario m. ji buvo atgabenta į Glarus ir patalpinta į kalėjimą. Kovo mėnesį pradėjo tvarstyti jos byla. Dr. Tschudi, mažosios Anemarijos tėvas, paprašė skirti jai mažą bausmę su sąlyga, kad Anna Goeldi jo dukterį pagydyt.

Anna teisme gynėsi:

"Aš vaikui nesu nieko blogo padariusi ir aš jam nieko negaliu padėti!"

Grasnimai tačiau privertė ją daryti tai, kad ji Anemariją "atburtų", Jai atnešė vaiką. Ji masažavo vaiko sąnarius ir patarė vaikui nuo pilvo skausmų, kuriais jis skundėsi, duoti paliuosuojančių vaistų. Pasakytą, padaryta. Kelios adatos išėjo lauk. Anemarija pasveiko.

Šitas per prievartą atliktas "gydymas" vienok Anna Goeldi nebuvo naudingas. Jei ji vaiką "atbūrė", tai ji prieš tai jį, be abejo, "užbūrė". Tolimesnėje bylos eigoje mažoji Anemarija Tschudi pagal protokolą davė tokį paaiškinimą:

"Vieno sekmadienio priešpie- tėtarnaitės kambaryje ant lovos prie Annos sėdėjo Ruodi Steinmueller ir vienas šliaužiojo ant grindų, kuris nei rankų, nei kojų neturėjo. Tada Anna davė man saldų skanėstą, kurį aš turėjau tenai suvalgyti, ir apie tai aš nieko neprivalėjau sakyti nei tėvui, nei motinai."

Nesibaigiantys tardymai Anna Goeldi visai išmušė iš pusiausvyros — ji pasidarė pusiau pamišusi ir pagaliau pradėjo kaltinti šaltkalvį Rudolf Steinmuellerį. O kai tik ji gaudavo poilsio ir atsipeikėdavo, ji visus prieš Steinmuellerį duotus kaltinimus atšaukdavo. Vienok Steinmueller buvo suimtas ir žiauriai kankinamas. Kalėjime jis pasikorė.

1782 m. balandžio 11 d. Anna Goeldi buvo atiduota kankini- mui ir tada ji prie visko prisipažino, ką tik iš jos reikalavo. Ji net prisipažino su velniu tu- rėjusi santykių. To jau užteko, kad ji būtų nuteista mirti. 1782 m. birželio mėn. 2 d. Anna Goeldi buvo nukirsta galva.

Po to keliems metams praslinkus Glarus miestelyje atsirado vienas jaunuolis, kuris tvirtino taip pat esąs užburtas, kaip ir mažoji Tschudi, ir įrodymui išspiovė vinis ir adatas. Šį kartą — septyniems metams praslinkus po Anna Goeldi mirties — daugiau niekas nebenerėjo tikėti, kad jaunuolio užbu- rimo įtariamai asmenys tikrai yra burtininkai. Jaunuolis buvo sekamas ir pagaliau paašikėjo, kad jis pats yra "užburimo" kaltininkas — jis norėjo pasida- ryti tuo, kad juo visi domėtųsi.

Apgaulė

Tada daugelis žmonių supra- to, jog ir mažosios Tschudi nuotyčiai irgi buvo apgaulė ir kad Anna Goeldi buvo teismo nužudyta nekaltai. Tai iššaukė didelį viešosios nuomonės pasi- piktinimą. Kai kurie reikalavo,

kad "ragana" Anna Goeldi bū- tų reabilituota.

Anna Goeldi buvo paskutinė mirties auka ano prieš 200 me- tų laikmečio. Iš viso krito — kaip neseniai viename suvažia- vime Stutgarte Heidelbergo psi- chologė dr. Wanda von Bayer pareiškė — vienas milijonas žmonių raganavimo procesų au- komis.

Raganų sudeginimai priklaus- so jau praeičiai. Tačiau tikėji- mas raganų buvimu — pirmoje eilėje moteriškoje, bet taip pat ir vyriškoje lytyse — tebe- galioja ir dvidešimtam šimtme- tyje.

Viešosios nuomonės tyrimo in- stitutas 1964 metais davė tokius davinius: Vakarų Vokietijoje 65% gyventojų tebetiki į ra- ganų buvimą ir užburimais. 1963 m. tarp Reino ir Elbės įvyko 70 teismo procesų, kuriuose buvo nagrinėjamos raganų ir užbu- rimų bylos. 1963 metai buvo dideli "raganų metai".

Anglijoje su tikėjimu raganų buvimu irgi yra ne daug kitaip. Tenai, kai 1951 m. buvo pa- naikintas įstatymas, draudžian- tis raganų susirinkimus, raga- niai ir raganos susijungė į 600 raganų grupių ir savo suvažia- vimuose naudoja šimtmečių se- numo tradicijas. Keturis kar- tus per metus, kurioje nors slaptoje vietoje tamsaus miško gilumoje dvasių valandoje punk- tuotini dvaliktą nakties yra šle- bezdijamos raganiškos užbu- rimo formules, ženklinami ma- riški apskritimai ir raganų nau- lokai iškilmingai prisakdinami.

Anglų dabartinė vyriausioji raganė vadinasi Sybil Leek, iš užsiėmimo yra rašytoja ir anti- kvitetų (senienų) prekybininkė, 43 metų senumo ir už vieno juo- dabarzdžio, bet šiaip visai nor- malaus, raganiškai ne nusista- čiusio vyro Brian Leek laimingai ištekėjusi. Ji turi du sūnus, kur- ie raganiška veikla iki šiol ne- pasireiškė.

Sybil Leek pasakoja apie save išdidžiai, iškėlusį krūtinę: "Aš esu tikra ragana. Mano motina ir senelė buvo taip pat raganos. Mano raganavimo receptų knyga yra mano senelės palikimas".

Su šita receptų knyga Sybil Leek drąsiai važinėja iš krašto į kraštą dėl verbavimo ragan- avimo menui. Ji duoda interviu ir bando — plačiu tamsiu ap- siaustu su kapuce apsisiautusi — taip vadinamiems netikėliams išaiškinti ir juos atversti. Kuo ji, greta daugelio ant pirštų už- mantų įvairių žiedų, ypač pasi- žymi — tai yra veržlus, saldus parfumas, kurio kvapas dengia ją kaip didelis debesys.

"Aš atidengiau manyje glū- dinčias raganavimo jėgas būda- ma septynių metų amžiaus" — pasakoja Sybil Leek — "ir nuo to laiko aš be nukrypimų visose raganavimo šakose išsimiklinau. Būdama šešiolikos metų aš pri- įjungiau prie vieno slapto bū- relio. Kiek vėliau ištekėjau už Briano, kaimyno sūnaus. Brianas yra nors ir joks raganus, bet apviestas ir tolerantiškas. Žodyje "apviestas" Sybil Leek su- ranta, kad Brianas į raganas tiki.

Su raganavimu užsiima Ang-

lijoje taip pat 66 metų amžiaus kunigas William D. Williams, kuris prieš kurį laiką perėmė Herbrandston parapiją Perm- brokshire grafystėje ir po to klu- buose ir moterų sąjungose pra- dėjo duoti ugningus pranešimus apie raganavimą. Su dideliu įsi- tikinimu jis kalba apie savo pa- tirtį su raganavimu.

"Ar Tāmsta, dvasiškas tėve, tikrai tikite, kad yra raganos?" — neseniai buvo paklaustas Wil- liams.

Jis rimtai nulenė galvą. "Taip. Aš kai kuriomis dienomis, kurios jau yra praėjusios, kai ką pastebėjau, kas niekuo kitu negali būti išaiškinta kaip tik raganavimu. Aš tikiu į "piktą žvilgsnį" — į žvilgsnį, kuris su neapykanta, užsirusiu žūmi- mu ir piktais norais yra į kitus žmones nukreiptas. Kai kurie žmonės turi jėgą savo piktais žvilgsniais kito žmogaus sielą su- žaloti. Tatai jie atlieka kartais patys nežinodami".

Po to jis papasakojo iš raga- navimo knygu, kurios guli jo di- dėje bibliotekoje, dar ir apie tai, kokiomis priemonėmis kai kurie žmonės "kitą žmogų lik- viduoja".

Paimama vaškinė lėlė, nudažo- ma ir aprenkiama taip, kad ji atrodytų, kaip priešas asmuo. Ta- da lėlė prie atviros ugnies ištirp- doma. Visa tai turi būti atlikta vidurnaktį.

Priešo asmuo miršta, kai vis- as vaškas baigia ištirpti. Tam žmogui, kuris vaškinės lėlės eks- perimentą atlieka kito žmogaus tragedijai, negali nieko blogo at- sitikti. Jis niekada nebus ap- skųstas dėl žmogžudystės. Mat, gydytojas mirties priežastį su- ras kurią nors ligą — "plaučių uždegimą, arba kepenų vėžį".

Williams, turįs dvi dukteris, iš kurių ne viena nėra "ragana", žino, kad žmonės yra ne tik nu- stebinti, bet tiesiog pergyvena sukrėtimą, kai jis su jais apie raganavimą kalba. "Daugumas nesupranta, kaip aš tatai galiu suderinti su kunigyste. Bet at- siminkite, — juo daugiau žmo- gus žino apie velnią — o ypač aš būdamas kunigu — tuo labiau jam išaiškėja priemonės, kurias galima panaudoti kovoje prieš velnią..."

Vienas kunigo vyresniųjų dva- siškių į paklausimą atsakė taip: "Aš nieko neturiu prieš tai, kad kunigas Williams su pamėg- tu raganavimu užsiima".

1964 m. vienas Vakarų Vokie- tijos laikraštis straipsnyje "Ti- kėjimas į raganas ardo kaimie- čių taiką" aprašo vieną įvykį iš Siegerlando. Viename mažame kaime 42 metų ūkininkę apkal- tino raganavimu: "Mano vyras ir aš prieš kurį laiką pastebėjo- me, kad mūsų namuose keisti reiškiniai vyksta. Vieną dieną mes kaimyniniame kaime pirk- me pieną ir parvarėme jį per ka- ną į namus. Tačiau sekantį rytmetį karvė nedavė nė lašo pieno. Mes tuojau įsitiki- nome, kad tatai su normaliais įvykiais nesiderina. Karvė yra užkerėta. Ji yra demonų apsės- ta".

"Išaiškinta"

"Dėl visko yra tikriausiai kal- ta blondinė našlė X. Tačiau ji

nėra vienintelė ragana kaime. Ponia Y per velnišką užburimą ir triukus mūsų sūnaus pasvei- kimą sutrukdė. Kad mūsų vai- kutyje svetimos jėgos veikia, ma- no vyrui ir man paašikėjo iš to, kad jaunuolis, nežiūrind mudvie- jų visų dėtų pastangų, visai ne- nori pasveikti".

Jei kas ūkininkei pasakydavo, kad raganų nėra, ji įpykusi at- sakydavo: "Kas netiki į demo- nus, tas yra tamsuolis".

Pagaliau ir ji žinojo vieną priemonę, kaip piktas dvasias išvaryti, jei įvykis lieté "lengves- nį atsitikimą". "Aš tris kartus pasakau po viens kito..." — seka iš Goethes "Goetz von Berlichin- gen" — "draskyk užburtą vie- tą ir trypk su kojomis".

Šitie įvykiai mažame Sieger- lando kaime vienok buvo nepa- vojingi, nes iš to niekas fatališ- kai nenukentėjo, kaip, pavyz- džiai, sekančiuose iš daugybės tragiškų atsitikimų išrinktuose įvykiuose:

1931 m. du vyrai padegė tro- bą, kad tenai gyvenanti "raga- na" H. sudegtų. Sena moteris vienok išsigelbėjo. Jos vyras ir sūnus liepsnose žuvo.

1938 m. 54 metų moteris K. Berlyne nenuodijo savo vyrą, nes vyras tariamai ją "kerėjęs".

1951 m. prie Braunschweigo 19 metų jaunuolis su kirvio smū- giais užmušė savo 71 metų se- nelį, nes jis buvo įsitikinęs, kad nuo jo užkerėjimo jis gavo pilvo skausmus. Pagaliau jaunuolis pasikorė. Skrodimas parodė, kad jis jokios pilvo ligos neturėjo.

Saužudystės

1953 m. prie Augsburgio pasi- korė viena ponía dėlto, kad jai nepavyko įtikinti ją raganavimu kaltinusių žmonių, jog ji nėra jokia "ragana".

1954 m. viena gailestingoji se- suo ir vienintelė turto paveldė- toja mirusio Anglijos banko di- rektoriaus užmušė senutę, jos geradario namų prižiūrėtoją, nes ji turėjusi "piktą žvilgsnį".

1957 m. Šveicarijoje jaunas vyras užmušė savo švogerką, dėl to, kad jis buvo įsitikinęs, jog ji yra "ragana".

1964 m. St. Traumboult kaime, Normandijoje, nusiskandino vie- na ponía, įsitikinusi esanti "pik- to žvilgsnio" auka.

1965 m. rugsejo m. New Yor- ke, 43 m. Xena Hochman savo 52 m. kaimynę Minnie New- man pastūmė po požeminio trau- kinio sušukdama "Tu ragana!" Minnie Newman, kuri su jos žu- dike niekada nebuvo pasikeitu- si nė vienu žodžiu, nekalbant apie bet kokį ginčą, mirė prieš Xena Hochman akis ant pože- minio traukinio bėgių.

Abi tos moterys kiek laiko gy- veno tame pačiame apartmenti- niame name New Yorko miesto dalyje Bronx. Žudikė pasakė: "Jau kuris laikas, kaip aš vis girdžiu balsus, kurie kartojo, kad šita moteris yra ragana. Ir mane ji užkerėjo. Todėl aš ne- seniai praradau darbą". Xena Hochman savo kaimynę iš pas- kos sekė iki požeminio traukinio. Kai traukinys priartėjo, ji ją pa- stūmė į mirtį.

Taigi, kaip matome, nuo raga- navimo pakvaišimo mirties aukų ir šiandien netrūksta.

SUNIEKINTI . . .

(Atkelta iš 1 psl.)

Auksas, Sacramento miestas ir Los Angeles dykumos

Sacramento miestas pradėjo kurtis 1848 metais, o kartu ir garsėti kaip Kalifornijos aukso ieškotojų centras. Iš ten ir pirmosios žinios apie Kalifornijos lietuvius, 1886 metais jau turėjusius savo draugiją. Gal žinių ir daugiau atsirastų, bet, atrodo, niekas iš lietuvių dar nėra atsidėjęs jų ieškojimui. Ir šv. Kazimiero parapijos istorikas J. Gliuda naujų žinių nepateikia, tik pakartojo žinomus dalykus, dar net savo nevykusiais aiškinimais "papuošdamas".

Pagaliau, praėjo šimtmečio pabaigoje, kada jau mūsų tautiečių būta aukso garsu žibančiame Sacramento mieste, — kas galėjo traukti lietuvius apsigyventi Los Angeles tyruose? Iki 1885 metų, iki geležinkelio į Los Angeles apskritį atvedimo, kaip Los Angeles Chamber of Commerce viename leidinyje sakoma, pats Los Angeles tebuvo mažiukas snaudžiantis ispanų miesteliukas. Geležinkelio atvedimas, 1892 metais alyvos prie pat miesto atradimas, 1899 metais pradėta Los Angeles uosto statyba — išjudino Los Angeles iš ispaniškojo snaudulio veržtis į amerikoniško miesto gyvenimą. Atsirado daugiau darbų, alkeliavavo daugiau žmonių.

Miestui pradėjus augti susidurta su gero vandens stoka. Pradėti kanalo kasimo darbai ir 1913 metais 250 mylių kanalu iš Owens upės atvestas į Los Angeles vanduo. Pirmasis filmas Los Angelėj pagamintas 1908 metais, bet praėjo dar visas dešimtmetis, kol Amerikos filmų pramonininkai pasirinko Hollywoodą filmų pramonės sostine. Iki pat Pirmojo pasaulinio karo Los Angeles pramonė tebuvo tik vietinė; baldų gamyba, vyno raugyklas, siuvyklos, odos dirbiniai ir maisto produktai — tai įmonės, kuriose dirbdavo šiek tiek darbininkų. Tik nuo 1920 metų didžiosios Amerikos pramonės kompanijos atkreipė dėmesį į Los Angeles sritį ir pradėjo steigti savo fabrikų skyrius. Nuo tada prasidėjo miesto augimas, ypač miesto pramonė suklestėjo per Antrąjį pasaulinį karą, kai čia labai daug darbo jėgos reikalavo aviacijos fabrikai, o vėliau ir modernioji elektronikos pramonė.

Bepigu J. Gliudai rašyti apie klimato švelnumą, kurs dabar masina naujakūrius, kai dabar per kelias valandas galima persikristi arba per kelias dienas pervaziuoti visą Ameriką ir Los Angelėj be didesnių sunkumų susirasti darbą. Tačiau ir dabar Los Angeles Chamber of Commerce įspėja Los Angelėn kraustyti žadančius, jei jie pasiprašo informacijos, pasiūsdama literatūros, kurioje sakoma, jog Los Angelėj yra plačios galimybės, bet jos priklauso nuo asmens sugebėjimo — čia yra

Lietuviai Alvudo Kultūrinio šeštadienio dalyviai džiaugiasi tyru oru, gražiais vaikų ir suaugusiųjų programa ir sveikais valgiais — jie stiprina sveikatą. Dešinėje Žukauskienė galvoja, kokį naują žaidimą su vaikais pažaišti.

Nuotrauka inž. Juozo Slaboko

žymi kompeticija tiek tarp darbo siekiančiųjų, tiek tarp biznizų įžengti norinčių.

"Bėgimas" į Kaliforniją

J. Gliuda arba nėra pastudijavęs lietuvių Kalifornijon kelavimo būdų bei tikslų — arba nesugebėjo aprašyti, tačiau jis sugebėjo senosios kartos lietuviams pritaikyti dabartinių ateivių "bėgimą" Kalifornijon. Šv. Kazimiero parapijos istorijoje apie senuosius išėivius jis ir šitaip rašo:

"Noras ištrūkti iš senųjų lietuvių kolonijų visuomenės ar dėl prarastos reputacijos, ar dėl šeimos suirimo ne vienam buvo lemiantis Kalifornijon bėgimo veiksnys".

Labai "gudriai", pats sau prieštaraudamas, išaiškina, kodėl gerą vardą praradę ar šeimoms suirus senieji ateiviai lietuviai bėgo Kalifornijon, girdi: prieš 50—60 metų čia buvo neįmanoma sueiti su savo tautiečiais.

Kas nenori su savo tautiečiais susieiti, tam ir šandien tiek Kalifornijoje, tiek ir kitur vietos apstu. O kas norėjo, tas susiėjo, ir pats J. Gliuda paraišė, jog 1886 metais Sacramento lietuviai turėjo savo draugiją, jog 1905 metais Susivienijimo Lietuvių Amerikoje kuopa turėjo 25 narius. Iš to, kad SLA kuopa jau čia veikė, J. Gliuda yra viename poskyryje padaręs niekuo nepagrįstą išvadą, jog tais laikais Los Angelėj buvo ir daugiau — nemažai lietuvių organizuotų vienetų, bet jis nė vieno kito "organizuoto" vieneto nežino ir nepamini, tad gal dėl to kitame posme vėl rašo, kad čia net prieš 50 metų, jau nekalbant apie prieš 60 metų, buvo neįmanoma sueiti su savo tautiečiais.

Apie senosios išėivijos bėgimą Kalifornijon J. Gliuda rašo bene paveiktas šių laikų dykūkiškųjų bėglių vaizdų. 1963 m. "Vienybė", 44 numeryje, išspausdino iš Brooklyn, N. Y., žinią, kuri buvo staigmena ir losangeličiams, ypač "jauniesiems" katalikams, ala J. Gliuda frontininkams — jų vado žmona Brooklyne paliko šeimą, susidėjusi su izraelitų tikybės vyru pabėgusi į Kaliforniją.

Šiaip ar taip, bet po šio karo į Ameriką atvykusieji lietuviai sumušo skrybomis visus katalikiškosios lietuvių tautos istorijos rekordus. Karas suardė šeimas, bet jau ir "trentinių" stovyklose vyko savanoriškas irimas, o atkeliavus dykukams į Ameriką, divorsai labai dažni. Jei J. Gliudai būtų istorija rūpėjusi, jis būtų statistikos gavęs iš klebono Kučingio: — kiek parapijos veikloje dalyvauja senųjų išėivių pirusių šeimų žmonų, ir kiek naujųjų ateivių?

Senosios išėivijos lietuviai iš Lietuvos iškeliavo daugiausia jauni — nevedę vyrai ir netekėjusios merginos. Omahos, Neb-raska, parapijos istorija teikia puikios medžiagos: 1899 metais iš šimto lietuvių tik 20 buvo susituokusių, o 80 viengungiai. Anais laikais atvykę lietuviai stengėsi kurti šeimas, o dabartinių ateivių tarpe yra lyg lenktynės — išsiskirti.

Patriotinių lietuvių darbų

J. Gliuda lyg nežino

Bendrai pasakius, senosios išėivijos veiklai parapijos istorikas J. Gliuda neturi gero žožio, tad greit senąją išėiviją lietuvių jis ir išmarina. Mirčiai pagreitinti pasiūkė "kairumo" ligą. Ir šitaip rašo:

"Negausūs iš viso Los Angeles lietuviai nulietuvėjo įvairiais būdais: atkrisdami nuo patriotinių idealų, sutapdami su Lietuvos laisvės priešais ir natūraliai ištirpdami amerikiečių visuomenėje".

Bet kitoje vietoje Jurgis

Gliuda mielaširdingesnis ir visų lietuvių neišmarina, tur būt, pagalvojo, jog turi likti nors keli — parapiją įsteigti, tad ir rašo:

"Tačiau kai kurios lietuvių pionierių šeimos neišnyko lietuvių. Tik jais (kodėl ne jomis — šeimomis? — J. K.) ir tenka bazuotis, norint istorijai atstatyti lietuvių "proistorę" prie Pacifiko".

Tai, mat, kaip gudriai nušnekėta, — tik vargu ir pats rašytoja supranta, ką jis pasakė tokiu meistrišku sakiniu — "norint istorijai atstatyti lietuvių proistorę. Istorijos knygoje turėtų būti faktai: kurios tos kai kurios šeimos lietuvių neišnyko? Kodėl prirėkė J. Gliuda taip suniekinti senosios išėivijos lietuvių ir kodėl jis nedaug reikšmės teikia Dr. J. Bielskio Lietuvos garbės konsulu paskyrimui, — tai išryškinta 49 psl. akinyje: "Parapijos poveikyje lietuviškoji veikla Los Angeles mieste išsimušė iš savo merdėjimo ir pradėjo atstovauti tikriems lietuvių interesams".

Vadinasi, atvyko iš Lietuvos kun. Macijauskas, vyskupo Staigaičio už asmeninį į skolą įsivėlimą iš klebono pareigų atleistas, pagyveno kelerius metus Amerikoje, niekur senosiose parapijose dėl savo savotiško būdo nepritapdamas, pagaliau, palartas važiuoti į Los Angeles, čia įsteigė parapiją — iš šiai kunigo veiklai iškelti parapijos istorikui prirėkė parapijos istorinėje knygoje su-

J. AUGUSTAITIS

ANTANAS SMETONA IR JO VEIKLA

154 pusl. knyga.

Kaina \$1.50

Nei vienas žmogus, noris pažinti nepriklausomos Lietuvos ir Antano Smetonos valdymo laikotarpį, negalės apsieiti be J. Augustaičio paruoštos studijos. Ši knyga būtina kiekvienam, norinčiam pažinti netolimą Lietuvos praeitį. Lietuvoje gyvenusieji ir Smetonos valdymo laikotarpį pažįstantieji žmonės tvirtina, kad J. Augustaitis teisingiausiai ir tiksliausiai aprašė ir įvertino Antano Smetonos veiklą.

J. Augustaičio knyga galima gauti "Naujienuose" darbo valandomis. Kas negali užėiti į "Naujienuos", tai prašomas persiųsti \$1.50 čekį arba Money Orderį, pridėdant 20 c. persiuntimui paštu, tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 SO. HALSTED STREET, CHICAGO, ILLINOIS 60608

Gavę pinigus, tuojau knygą pasiūsimė.

niekinti visą senosios išeivijos patriotinę veiklą.

Kai jau buvo žinoma, jog J. Gliauda pakviestas rašyti parapijos istoriją, kartą prisitarkiau jo paklausti: koks planas, kokia knygos apimtis? Jis sakė, jog tik apie parapiją rašys ir gal vienu kitu bruožu palies priešparapijinę koloniją. Pastebėjau J. Gliaudai, jog kai kurie korespondentai, labai gerbiami Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 75 kuopa, pavadina ją ne tik Los Angeles, bet ir visos Kalifornijos seniausia lietuvių organizacija. Tačiau taip nėra ir priminiau, jog turiu "Vienybėje" išspausdintos korespondencijos tekstą ir pačią "Vienybę", iš kurios aišku, kad Sacramento lietuviai jau 1886 metais turėjo savo draugiją. J. Gliauda sakėsi to nežinąs ir pažadėjau jam tą žinią duoti, ir daviau šitaip: 1965 m. vasario 4 d. išspausdinau "Naujienose" korespondenciją "Susivienijimo Liet. Amerikoje 75 kuopa pradėjo savo veiklos 60 metų sukaktuves".

J. Gliauda bus sąmoningai "Vienybės Lietuvininkų" korespondencijos turinį nutylėjęs, mat, iš jo labai aišku, kaip patriotinėmis nuotaikomis lietuviai gyveno, kaip siekė vienas su kitu susieiti, o J. Gliaudos raštui, siekiančiam senąją išeiviją suniekinti, tai netiko, tad tik paminėjo, jog Sacramento lietuviai 1886 m. turėjo karalienės Jadvygos draugiją.

1886 metais gegužės 26 dieną "Vienybės Lietuvininkų" išspausdintoje iš Sacramento korespondencijoje sakoma:

"Mes čia šeši gyvename, vienok norime prigulėt prie skaitliaus sūnų Gedimino. Mes nepasiduosime kitiems, nes norime būt pirmutiniais ir uždedam surišimą tarp savęs po vardu draugystės Jadvyga, ba reikia žinot, kad iš viso su didele bėda surinkome nuo 14 iki 60 metų, visi esame broliais".

Praeina J. Gliauda ir pro Susivienijimo Lietuvių Amerikoje kilnius tautinius ir savisąlypas tikslus, sujungusius Los Angeles mieste gyvenusius senosios išeivijos lietuvius, mat, jis senąją išeiviją ryžosi lietuvybei "išnaikinti".

Kairumas kairumui nelygu

Apie kairumo ligą kalbėdamas, J. Gliauda galėjo prisiminti ir savo praeitį, kai atvažiavęs Amerikon pradėjo raštyje reikštis ir kaip nedraugiškai kai kurių kritikų buvo sutiktas, net grafomanu pavadintas, — siuntė jis nemažai savo kūrybos "Naujienoms" ir jos spausdino, padėdamas pradedančiam rašytojui reikštis, tobulėti. Vadinas, "Naujienų" kairumas J. Gliaudai buvo neblogas.

Kai 1930 metais į raudonąją "dešnumą" nulinkę lietuviai mėgino užgrobti "Susivienijimą", atgarsiai buvo ir Los Angelėj, bet SLA 75 kuopa priverstė raudonskūrius iš kuopos pasišalinti. SLA 75 kuopos patriotinė veikla yra buvusi ne

SLA Jubiliejinio seimo Clevelande delegatų dalis.

kartą aprašyta, pasiremiant protokolais ar kita dokumentine medžiaga. Vaidinimai, rėminimas per Atlantą skridimų, vėliau prisidėjimas prie Dariaus ir Girėno garbės įamžinimo, statant Chicagoje paminklą; rėminimas anų laikų lietuvių studentų; surengimas kompozitoriui Mikui Petrauskui pagerbti vakaro; puikūs iš Berlyno olimpiados sugrįžusių Amerikos lietuvių sportininkų pasitikimas ir visa eilė kitos patriotinės veiklos darbų — ar tai nebuvo veikla tikriesiems lietuvių interesams? Atrodo, kad Jurgis Gliauda tebegyvena anų fanatikų laikais, kai viešai katalikų spaudoje būdavo rašoma, jog tik lietuvis katalikas yra tikras lietuvis, bet tas fanatizmas po Vatikano suvažiavimo, berods, turėtų nebesireikšti.

Gaila, kad J. Gliauda pasididžiavo ir nesilankė į SLA 75 kuopos 60 metų jubiliejaus minėjimą, būtų išgirdęs iš pačių senųjų veikėjų, kaip jie, SLA kuopos nariai, veikė ir dirbo šv. Kazimiero parapiją steigdami. Tad ar J. Uždavinio ir B. Starkienės veikla Los Angelėj, kol parapija buvo neįsteigta, netarnavo tikriesiems lietuvių interesams, jei jie veikė visus patriotinius lietuvius primančioje Susivienijimo organizacijoje?

Parapijos istorijos knygoje yra įdėta fotografija, kurioje su vyčiais yra ir buvęs žymus sportininkas Pranas Lubinas. Juk jo tėvas, K. Lubinas, veikė ne metus, bet dešimtmečius SLA kuopoje, buvo toks puikus ir žymus lietuvis patriotas, ir religingai šeimą auginęs, jog 1905 metais buvo išrinktas net viso Susivienijimo Lietuvių Amerikoje pirmininku — prezidentu. Ir visus ir šio žmogaus darbus parapijos istorikas sušlavė į "kairumo" krepšį.

Parapijos istorijos knygą J. Gliauda parašė ne kaip istoriografas, bet kaip pavyzdgingiausias grafomanas. Jis yra ne pirmas iš naujųjų ateivių mandrų visą senąją išeiviją suniekinusį. Los Angeles lietuviai nebuvo lietuvybei išnykę ir išstattėję prieš šv. Kazimiero parapijos įsteigimą, kaip J. Gliauda rašo. Buvo ir lietuvių gražaus jaunimo. Kai į Los Angeles iš Lietuvo atvyko Liucija Zaikienė, kai čia dar nė vieno dypuko nebuvo, ji puikiausiai galėjo iš Amerikoje gimusio jaunimo sudaryti tautinių šo-

kių šokėjų ratelį. Bet kai pradėjo atvažiuoti naujakūriai su mokslu, o dar su aukštesniu pasipūtimu, ir pradėjo senąją išeiviją peikti, jų vaikus pa juokti, tai ir iš Los Angeles šokių ratelio Amerikoje gimusieji pasitraukė. Kai kurie jų gyvena Los Angelėj aukštąjį mokslą baigę, bet lietuvių parengimuose jau reti svečiai — nepagrįstos kritikos, užgauliojimai užmetė visai lietuvybei šėšėlį.

Žinome, kad ir senojoje išeivijoje buvo įvairių žmonių — gerą vardą praradusių, iširusių šeimų, nutautėjusių, bet žinome, kad tai buvo mažuma, ne vyraujanti dauguma, kad tik apie tas neigiamybes reikėjo parapijos istorijoje rašyti, gerus darbus nutylint. Juk dabar taip pat yra Los Angeles lietuvių kolonijoje ir parapijoje naujųjų ateivių, kurie Lietuvoje gimnazijose mokėsi, bet čia, dar gerai angliškai nemokėdami, su savo vaikais tik "angliškai" kalbasi. Tokių naujakūrių vaikai lietuvybei yra kurčiai ir nebyliai, bet tai nėra dauguma. O kiek lietuvių patriotų išliks iš naujosios kartos po 50 metų? Kasmet džiaugiamės laikraščiuose mokslą baigusiu pavykslais, bet kartu girdime laikraščių ir knygų leidėjų skundą, jog prenumeratoriai mažėja — senieji miršta, jaunieji, nors ir raštingi, bet lietuvių spaudą mažai teprenumeruoja.

Senųjų, mažai raštingų žmonių dėmesys ir meilė lietuvių spaudai gali būti pavyzdžiu vienam šių laikų jaunam inteligentui. Ir Los Angeles viešojėje bibliotekoje randame lietuviškų knygų ir senųjų žurnalų, padovanotų Los Angeles lietuvių, kuriuos J. Gliauda parapijos istorijoje iš lietuvybės darbų iššlavė.

Negeisk, kas yra artimo tavo — įsakymas užmirštas

Mes vertiname greta religinio gyvenimo parapijos atliktus ar atliekamus kultūrinius darbus ir manome, jog parapijos istorijos knygą buvo galima išpuošti gerais parapijos darbais, nesuniekinant senosios išeivijos, neužgauliojant kitų žmonių ir nesipuošiant parapijai ta garbe, kuri jai nepriklauso.

Keldamas parapiją į garbę, J. Gliauda, paniekinęs senąją išeiviją, tuo dar nepasitenkino ir priskiria parapijai kitų organizacijų šiais laikais atliktus

darbus. Rašinėlyje apie parapijos rengiamus koncertus, ar pramogas Lietuvių diena vadinamus, rašoma:

"Parapijos lietuvių dienos įvedė ir meno parodų naujieną. Tokiose parodose dalyvavo daug garsių lietuvių menininkų: Galdikas, Šapkus, Pautienius, Bagdonas, Stančikaitė, Tamošaitienė. Taip pat buvo suorganizuotos vietinių mėgėjų menininkų parodos".

Čia Jurgis Gliauda pūčia parapijos istorijos skaitytojui mįglą į akis, kaip Josifas Stalinas neteisybę per ūsus pūsdavo. Išrinktus pagal datas parapijos istorijos knygoje minimų dailininkų parodas, išvada aiški: — parapija nėra įvedusi meno parodų rengimo naujieną, o tik pasekusi kitais. J. Bagdono paveikslų parodą surengė 1962 metais kovo 24 d. "Lietuvių Dienų" žurnalas ir po jos prasiždėjo gausus parodų derlius, į rengėjų eilę įstojus ir parapijai. Liet. Bendruomenės Los Angeles Apylinkės valdyba iš anksto skelbė, jog 1962 metų rugsėjo 9 dieną jos rengiamoje Lietuvių dienoje bus dailininkės J. Paukštienės meno paroda. Lyg į lenktynes įstodama ir parapija pradėjo skelbti, jog jos Lietuvių dienoje, rugpjūčio 19 d., bus losangeliškių paišylių mėgėjų paroda.

J. Pautieniaus paveikslų parodos buvo dvi: 1963 ir 65 metais. Pirmoji kartu su V. Petravičium, antroji su J. Andrašiu ir abu kartu rengėjas buvo "Lietuvių Dienų" žurnalas, parodos buvo vadinamuosiuose bendruomeniniuose namuose.

Dailininkų A. Tamošaitienės ir V. Stančikaitės-Abraitienės parodos buvo rengtos Liet. Bendruomenės Los Angeles Apylinkės valdybos, o ne parapijos. Parapija 1964 metais surengė dail. A. Šapkaus paveikslų parodą, 1965 metais A. Galdiko. (Parapijos istorijos knygoje, 195 puslapyje, neteisinau rašoma A. Galdiko parodą buvus 1964 m.).

Kitapus vertus — parapijos santykiai su "Lietuvių Dienų" žurnalo štabu bei su Liet. Bendruomenės Los Angeles valdyba anais metais nebuvo artimi, tai gal dėl to parapijos istorijoje pasipuošta priešininkų darbų garbe ir lengvai apeitas įsakymas — negeisk, kas yra artimo tavo!

(Kitą kartą: senų nesantaikų sąskaitos, asmeniškumai, J. Kajecko parapijos istorijoje "įamžinimas" ir tema—ar parapija yra parėmusi Lietuvos laisvinimo veiksmus, pvz, Amerikos Lietuvių Tarybą).

SKAITYK PATS IR PARAGINK

KITUS SKAITYTI

NAUJIENAS

"NAUJIENAS" SKAITO VISŲ SROVIŲ ŽMONĖS: DARBININKAI, BIZNIERIAI, PROFESIONALAI, DVASININKAI, VALS-
GYBININKAI, MOKSLININKAI, JE ŽINO, KAD "NAUJIENOS" PADUODA TEISINGIAUSIĄ ŽINIĄ IR GERIAUSIUS RASTUS

JAUNIMO KONGRESAS - LIETUVYBĖS STIPRINTOJAS

Jau po jaunimo okngreso ir dainų šventės. Tai buvo mūsų didelė lietuvių tautos manifestacija. Tikrai džiugu ir malonu dabar visa tai prisiminti. Dažnai stebiu savo kaimynus kitaučius ir pradėdau galvoti, kad nėra veržlesnės tautos kultūriname gyvenime kaip mes, lietuviai. Per paskutinius 18 metų šiame krašte, mano žiniomis, joks tautinis vienetas neturėjo kongreso ir suvažiavusio jaunimo iš viso pasaulio. Taigi, veržlumo, organizuotumo tikrai mums netrūksta. Mum tikrai reikia didžiutis Jaunimo Kongresu. Tai didelis ir neįkainojamas darbas atliktas mūsų lietuvių išlaikyti. Jaunimo Kongreso metu man atstovaujant spaudai teko labai daug su kuo susitikti ir išsišnekėti, be to, dalyvauti paskaitose ir simpoziumuose. Susidariau ir esu labai geros nuomonės apie mūsų ir iš tolimų kraštų atvykusį atžalyną. Tikrai mūsų jaunimas lietuviškas ir lietuvių yra atsidavęs. Jis stengiasi išlikti tokiu, koku buvo jo tėvai, ir rūpinasi visu tuo, kas sudaro pavojų tai prarasti. Paskaitose ragino ir skatino išlikti lietuviams ir simpoziumuose nagrinėjo ir aiškinosi įvairius atvejus ir nutautėjimo pavojus. Jis deda visas pastangas ir toliau tęsti visa tai, kad kur ir kokiose bebūtų aplinkybėse galėtų išlaikyti lietuvių. Tai ne pažadas, bet ir esama tikrovė, nes mūsų atžalynas tikrai šaunus, puikus ir lietuviškas.

Nors jaunimas buvo suvažiavęs iš viso pasaulio, bet visi siejoji vienu tuo pačiu reikalu,

visų bendras tikslas buvo vienodas, — kaip išlikti lietuviams. Suvažiavusieji kalbėjo ir puikiai naudojo savo tėvų kalbą. Jaunuomenė yra mūsų brangiausias lietuvių turtas, nes jis, ir tik jis, galės tęsti lietuvių. Todėl mūsų viltis, jėgos, žinios skiriamos Tau jaunime. Po kongreso tenka nemaža skaityti įvairių pasisakymų apie kongresą. Tai labai natūralu, nes tai buvo ne eilinis įvykis. Šis suvažiavimas paliks mūsų istorijos lapuose įamžintą. Kongrese skaitytos paskaitos, simpoziumai visus mus priverstė giliau pagalvoti ir konstatuoti, kad lietuviams esame gimę, lietuviams turime ir būt.

Porą tokių pasisakymų apie Jaunimo kongresą ir įvertinimų noriu pailustruoti: "Viena galima paakyti, kad opera pavyko, kad publika . . . ir kad visa tai liks ilgiau ir amžiniau, negu pats kongresas ir jo nutarimai". "Dainų šventė vyko tik vieną dieną, o Jaunimo Kongresas — tris, kad ši šventė nusinešė Jaunimo Kongresą kažkur į ateitį . . . ir kad kongresas paklydo savo pačių žingsniuose, net per laikraščius atiprašydamas visuomenę vieno iš savo vadų lūpomis". Ir padaryta išvada, kad tik menininkai kuria amžinuos dalykus.

Taigi, matom, kaip greitai galima paklysti nuo pagrindinio kelio, statant klausimus ir į juos atsakinėjant ir ieškant bei nustatinėjant primato ir amžinumo. Visa tai rodo, kaip galima nueiti į kraštutinumus ir likti klaidžioti.

Iš viso statyti klausimą, kas

svarbiau — opera ir Dainų šventė, ar Jaunimo Kongresas, tai negalvojančių darbas ir dalyko esmės nesupratimas. Tokius klausimus statyti ir atsakinėti yra pačių dalykų nesupratimas, neįvertinimas ir klaidinimas, tad tokius klausimus ir atsakymus nedera daryti.

Statant lietuviškas operas ir rengiant Dainų šventes, reikia turėti galvoje vieną dalyką: jei nebus kam jų klausyti ir jomis domėtis, tai kas tada mielieji...

Svarbiausias Jaunimo Kongreso tikslas — sustiprinti kiekvieno mūsų lietuvių pulsą, kad plaktų be paliovos ir toliau lietuvių.

Pats kongresas turi savy gilesnę ir svarbesnę prasmę, — be to, vedamą idėją. Jaunimas susirinko, diskutavo ir išgirdo daug gražių lietuviškų minčių, patriotinių kalbų, apie lietuvių paskaitų, pamatė savo tautos lietuvišką subrendimą. Ir šiandien toks jaunimas, grįžęs namo į savo kraštus, esu daugiau negu tikras, bus labiau lietuvių bėje sustiprėjęs ir įsiamonėjęs. Todėl teigti, kad visa tai, kas Jaunimo Kongreso atlikta, eis užmirštin, yra didelis nesusipratimas ir neįvertinimas taip mums lietuviams svarbių dalykų. Jaunimo Kongresas niekur neklydo, o tik atiprašymas buvo padarytas po banketo PLB pirmininko J. Bačiūno. Jaunimo Kongreso už-

baigimo bankete J. Bačiūnas paprašė svečių sutelkti pinigų, kad galima būtų apmokėti išlaidas, susidariusias jaunimo atvykusių atstovų. Todėl pirminkas mano, kad, gal būt, buvo sutrukdyta pakili svečių nuotaika renkant laike banketo pinigus ir už tai atsiprašo.

Liaukitės būti kraštutiniams ir nepervertinkite to, ko iš tikrųjų nėra. Mums svarbu yra dabar stengtis paruošti ir išlaikyti lietuvišką atžalyną — jauną kartą, o ne įdomautis, ką istorija rašys po šimto metų. Taigi, įtaigojimai apie operas ir dainų šventes, kad jos įamžintos šiuo atveju, yra labai ir labai ne vietoj.

Apie menininkus ir jų iškėlimą į pateptuosius rašoma ir piktinamasi, kad jie nebuvo Jaunimo Kongrese pristatomi ir tinkamai pagerbti.

Jaunimo sąjūdžių vadai ir asmenys, dirbą tiesiogiai su jaunimu, buvo svarbiausi asmenys Jaunimo Kongrese ir užtarnautai buvo visur pristatomi ir pagerbti.

Būkime santūrūs ir neikime į kraštutinumus. Iš kiekvieno lietuviško pasireiškimo semkimės stiprybės ir visa tai, kas lietuviška, skiepinkime mūsų naujai kartai — atžalynui, nes jis — ir tik jis, — galės išlaikyti lietuvių ir nešti toliau mūsų trispalvę.

Marinų leitenantas Jerry P. Nugent netoli Da Nang (Pietų Vietnam) skaito laikraštį, kuriame rašoma apie besieriantį jo brolio Patrick vedybas. Kaip žinia, Patrick veda prezidento Johnsono dukterį Luci.

Jean Pierre Marquant, 28 metų prancūzas, baigia nugalėti pagarsėjusią "Mirties klonio" dykumą (Kalifornijoje), kur temperatūra dienos metu kartais siekia 136 laipsnius paunksmėje, Marquant keliauja pėsčias. Iš viso jis padarys 102 mylias. Tas nepaprastas karštis labai troškina, tad Marquant per dieną išgeria tris galionus vandens ir vaisių sunkų.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — TEL.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

KUR YRA TASAI "ŽMOGUS BE DIEVO"?

R A Š O K. M. V.

(Tęsinys)

Taip, marksizmo ideologijoje ir praktikoje antireliginis pradai kai kuriuose kraštuose yra pastebimas. Bet panašiai tvirtinti, kaip Girnius pasakė, tegalėtų tik tas, kuris netyrinėja gyvenimo įvykių, kurs nepažįsta nei šiandien išgalėjusių politikos dėsnių, nei šiandieninio žmonių galvojimo. Nepasakysim didelės naujienos, kuri tik vienam Girniui, matyt, nežinoma, kad Skandinavijos kraštuose jau dešimtmečius politikoje vyrauja marksistai-socialdemokratai. Jie įtakingiausi parlamentuose, jie sudaro ministrų kabinetus ir pagrindinai tvarko Skandinavijos valstybių gyvenimą. O juk nė vienas šiek tiek pralavintas žmogus nepatikės, jog Skandinavijos kraštuose persekiojama religija, kad ten varojamas teroras ir varžomi žmonių įsitikinimai. Girniaus nelaimei, Skandinavijos kraštai, kuriuos valdo marksistai, nėra nei policinės valstybės, nei diktatūrinės tvarkos ten nesimato. Tuogi tarpu katalikiškoje Ispanijoje, kur katalikų tikyba ypatingai po civilinio karo pasidarė galinga, darbininkai, studentai ir intelektualai persekiojami ir areštuojami už priešingas vietiniam režimui politines pažiūras. Šie persekiojami žmonės kitų nusikaltimų, kiek iš gaunamų informacijų girdėti, nepadare; jų nusikaltimas valdžios akyse tėra tik tas vienas — tai jų skirtingos politinės pažiūros, nors tos pažiūros nieko bendro neturi su komunizmu. Na, o Skandinavijos valstybėse įvesta pažangiausioji socialinė globa ir įstatymai, kurie taikliai suderina įvairių sluoksnių interesus, kas piliečių gyvenimą padaro ramų, saugų ir be kivirčių.

Girniaus knygos tikslas aiškus. Jis ryžtasi jaunuomenę ir studentiją atgrasinti nuo savarankaus galvojimo; jis stengiasi įbauginti jaunus žmones, kad jie neištruktų iš Girniaus ir jo sėbrų aklos paklusnybės. Girniui oras nepasikeitė, nors patį Vatikaną jau pradėjo kalbėti švelnesne inteligentiškesne kalba su kitokių pažiūrų asmenimis. Šimtmečiais Lietuvoje viešpatavusi mąstysena, visą šalį dvasinai nuskurdinusi, atkakliu užsispyrimu peršama toliau Girniaus metodai artimi komunistiškais. Jis tiki, kad, savo globon paėmęs lietuvių šviesuomenę, jau savaime turės liaudį.

Girnius skaitytoją įtikinėja: "... laikau šio veikalo siela savo pagrindinį įsitikinimą, kad tiesios meilė yra neatsiejama nuo žmogaus meilės."

Gal reikėtų autoriui paploti, bet... ar ši mintis tik Girniaus privilegija, ar čia jo ir jo vienminčių monopolis? Ar gali Girnius ateistus arba vadinamus

"bedievius" niekinti be jokios atodairios?

Paimsim istorijoje užfiksuotą įvykį. Prancūzijoje, Toulouse mieste gyveno šeima vardu Jean Calas. Ši šeima buvo protestonų tikybos. Šeimoje buvo 8 asmenys. Calas sūnus Marc Antonio baigė teisių mokslus. Bet tais laikais buvo tokia tvarka Prancūzijoje, kad joks protestonas negalėjo verstis advokato praktika. Advokatais galėjo būti tik katalikai. Iš desperacijos, kai jis galutinai įsitikino, jog tai žiauri tiesa, Marc Antonio pasikorė. Calas tėvas buvo teismo ir policijos pareigūnų apkaltintas, kad jis savo sūnų nužudė. Esą, sūnus buvo pasiryžęs tapti kataliku, kas tėvą paskatino padaryti šį nusikaltimą.

Valdžios pareigūnai padarė žiaurų sprendimą: Calas — tėvą reikia tol kankinti, kol jis prisipažins kaltu. Kankinimai buvo patys žiauriausi; jo rankos ir kojos buvo tol tempiamos, kol visai išsinerė iš sąnarių. Kankintojai žadėjo liautis, kai jis prisipažins kaltu. Po to jam buvo supilta į gerkle 15 stiklinių vandens. Bet ir tada nelaimingasis žmogus neprisipažino kaltu. Tada jam iš naujo dvigubai daugiau vandens į vidurius supylė. Jo kūnas neneormaliai išputo, jis kentėjo, bet vis tiek jį gynėsi esąs nekaltas. Tada jį nutempė į aikštę prie bažnyčios, pagludė jį ant kryžiaus ir budelis dalba sutratino jo sąnarius. Tėvas Calas šaukėsi Dievo susimylėjimo, bet kaltu neprisipažino. Tai įvyko 1762 metais March-Kovo mėn. 10 dieną.

Filosofas ir rašytojas Voltaire, Girniaus akyse bedievis, taigi nieko nevertas sutvėrimas. Bet jisai parodė išimtina taurumą ir pasiaukojimą. Voltaire pasistengė iširti tos šeimos reikalus, jos būklę ir įsitikino, jog Calas yra juodojo fanatizmo auka. Jis kreipėsi į kardinolą Bernis, jis rašė laiškus kunigaikščiams ir karaliaus ministeriams. Žodžiu, jis stengėsi paveikti dvasinės ir pasaulietinės vyriausybės sąžinę. Jis visiems įrodinėjo, kad Calas šeima kenčia nekaltai. Voltaire ragino pasižymėjusius rašytojus ir veikėjus "šaukti patiemis ir kitus šaukti", kad jie

kalbėtų už Calas šeimą, kuriai tamsūs fanatikai tiek skriaudos buvo padarę. Voltaire'o balsą išgirdo Europa. Buvo gautos aukos iš Anglijos karalienės, iš Rusijos carienės, iš Lenkijos karaliaus ir t. t. Voltaire'o pasilangos buvo vaisingos. 1765 m. kovo 9 dieną Calas pasmerkimas buvo atšauktas. Jis buvo pripažintas nekaltu. Štai jums tiesos meilės pavyzdys.

Girnius, postringaudamas apie kilniusius jausmus, tenkinasi tik tuščiais žodžiais. Pas jį nerasime visoje jo knygoje nieko panašaus, kas pavaizduotų tiesos meilę ir užuojautą nekaltai skriaudžiamam žmogui.

Lietuvių tauta šiandien persekiojama ir skriaudžiama. Būtų labai kilnu, jei Girnius savo gabumus ir protą paskirtų kovai už savo tautiečių išlaisvinimą. Pasidžiaugtume, jeigu Girnius savo raštais sugebėtų lietuvių žmonėms suteikti kibirkštėlę vilties. Nors ir bedievis Voltaire, bet jo pėdomis eiti būtų labai garbinga ir Girniui, jeigu jo balsą išgirstų Europa, jeigu jo pasilangos sumažintų nelaimingųjų kančias.

Bet tokie raštai, kokiais Girnius mus vaišina, niekam džiaugsmo nesuteiks. Girnius nekviečia žmogaus išsilaisvinti iš atgyvenusių prietarų. Girnius, rodos, žino kaip daug žalos ir Lietuvoje padarė fanatizmas, ypatingai nuolatos skiepijama neapykanta ir panieka kitaip įsitikinusiems asmenims. Jis šaukiasi į pagalbą Pascalį ir daugelį viduramžių vienuolių, juos cituoja ir skelbia jų mintis tuo tikslu, kad tik surastų žmogų be Dievo.

Keista, kad, pavyzdžiui, Santvaras pasigailėtinu naivumu rekomenduoja Girniaus knygą verstį į svetimas kalbas. Koks tikslas? Ko pasiektume panašiais vertimais, ką nustebintume?

Pavyzdžio dėliai prileiskime, kad štai lietuviai paklausė Girniaus, pasidavė jo įtakai ir priėmė jo patarimus. Tada kas? Jeigu visi lietuviai nukreiptų savo žvilgsnius į amžinybę, tai mes turėtume ištisą penitentų tautą, kuri, kaip viduramžiais buvo, tik laukų mirties, viską pamiršdami, o turtus užrašydami bažnyčiai.

Negyva ši filosofija. Ji nieko lietuviams neduos. Tai viduramžių supelėjus filosofija.

Pradėję kalbėti apie Girniaus knygą, negalime nutylėti kai

kurių smulkmenų, kurios reikalingos patikslinimo. Girniui nerūpi gyvenimiškoji realybė. Jis panašus į Don Kichotą, kai ieško priešų. Jis tyčia sukuria sau įsivaizduotą pabaissą. Jo išvedžiojimai visada šališki, nukreipti jo pageidaujama kryptim. Pavyzdžiui, Claude-Andrien Helvetius, jo manymu, buvęs materialistinio ateizmo šalininkas. Atrodo, kad kiekvienas nekatalikas Girniui jau būtinai ateistas. Kas pažįsta Helvetijaus veiklą ir jo raštus, žino, jog jam rūpėjo beveik išimtinai socialinis teisingumas, bet ne bažnytinės dogmos. O kada Helvetius kalbėjo apie bažnyčią ir apamai apie religiją, tai visada vertindavo ją tik iš praktinės pusės.

Helvetius yra pasakęs, kad "visų laikų kunigai buvo pasiņę siekti turtų ir galybės. O kokiū būdu jie to siekė? Jie pardavinėdavo baimę ir viltį... Kunigai nedaug rūpindavosi, kad jų parapijonai būtų labiau apšviesti ir išlavinti. Juo mažiau parapijonai žino, tuo labiau jie klusnūs... Beje, Helvetius dar užsimena apie toleranciją. Jis sako: "...Kunigų praktikoje religinė netolerancija yra kunigų puikybės duktė." Jis dar primena, kad kunigai, savo pozicijas stiprindami, "uždegė neapykantos žibintus." Taip jam atrodė; stebint anų laikų gyvenimą. Kunigų troškimas valdyti baigdavosi tuo, kad lygumos būdavo nuklotos lavonais, laukai apšlakštyti krauju, miestai sudeginti. Argi ne turkai, kurių religija yra kraujo religija, daugiau tolerantiški, negu mes prancūzai? — klausia Helvetius. Mes randame krikščionių bažnyčias Konstantinopolyje, bet nė vienos "mečetės" Paryžiuje. (Čia yra kalba apie 1715 — 1771 metus, kada Helvetius gyveno). Helvetius niekada nepasireiškė kaip ateistas. Jis tik nenorėjo suprasti, kaip galėtų Dievas žmogų paskirti amžinoms kančioms? Juk žmogaus gyvenimas, anot Helvetijaus, ir taip yra skurdus, o jo nepalijaujama kova dėl būklės neišpasakytai varginanti.

Helvetius tikėjo universale religija, kuri išdirbtų "morale Code", būtų atmesta prielaida, jog vargšas žmogus turi laukti bausmės po mirties. Bet minimas "morale Code" nesąs reikalingas dieviškųjų sankcijų. Palinkęs pozityviai galvoti,

Akt. Alfis Brinka (kairė) sėkmingai užima vaikus nenuobodžiais ir visapusiškai vaikų jėgas lavinančiais žaidimais Alvudo Kultūriniuose šeštadieniuose.

Nuotrauka inž. Juozo Slaboko

Helvetius daugiau remiasi gerai sutvarkytais įstatymais ir darnia valstybine santvarka, kuri suteiktų žmogui progų laimingai gyventi. Jo nuomone, pamaldumo nepakanka, reikia turėti įstatymus, kurie reguliuoja žmonių santykius. Tik tada žmogus jausis saugus ir turės galimybę laisvai išplėsti savo gabumus ir nęvaržomai veikti savos bendruomenės naudai.

Turime jo pasisakymą tiesiog apie Dievą. Jis sako: — "Garbingas žmogus remiasi savo protu, kurs yra tikras Dievo kūrinys, daugiau negu žmogus jaučiasi autorium jo paties parašytos knygos". Šito vieno posakio pakanka, kad mes įsitikintume, jog Helvetius nebuvo ateistas, kaip Girnius sako, bet buvo deistas.

Girnius ypatingai puola Nietzsche, kam anasai "numarino Dievą". Besibaigiant devyniolik tajarim šimtmečiui, įvyko nepaprastai griežti pasikeitimai Europos žmonių gyvenime. Čia buvo kalta industrializacija ir visoje gamyboje mašinų įsigalėjimas. Didžiuosiuose miestuose žmonių gyvenimas pasidarė skurdus, žmonės kentėjo ir buvo sunkiai paveikti pasikeitusių gyvenimo sąlygų. Žmonių galvosenoje pasireiškė savotiška krizė. Nietzsche, skelbdamas savo idėjas ir iškeldamas žmogaus kaip individo reikšmę, darė visuotinai pastebimą įtaką. Nietzsche savo filosofiją išrutuliojo tiek, kad sukūrė savotišką mitą apie viršžmogį.

Bet greta to jis studijavo socialines sąlygas ir ieškojo būdų, kaip padaryti darbo žmonių gyvenimą lengvesnį.

Dar reikia priminti, kad Nietzsche nepripažino krikščionių pasaulyje įsigalėjusių dorybių, kaip pasigalėjimas ar nusizeminimas. Jo nuomone, tai būtų pasidavimas moralinei

vergystei. Tokia buvo jo galvosenos kryptis, kurią jis pasirinko savo kūryboje. Ar baisūs yra Nietzsche filosofijos padariniai apšviestam žmogui? Anaipatol, ne. Jeigu Girniaus atstovaujama organizacija pasitengtų savo šalininkus pakankamai išlavinti, kad jie galėtų daryti savarankias išvadas, Nietzsche's mokslo pažinę, tai jo knygos visai nebūtų baisios ir vertos prakeikimo. Kai kurios autorius pažūros gali nepatikti, bet kūrybos kelyje pasireiškusias idėjas galima daug ramiau tyrinėti, negu tai daro Girnius, ypač, kad jos šiandien tuo įdomios, kad padeda suprasti istorinę praeitį.

Bet eikime toliau ir pabandykime surasti, ko siekė autorius, rašydamas knygą — žmogus be Dievo. Krikščioniškame pasaulyje yra priimta formulė, kad žmogus šioje žemėje gyvena Dievo valios dėka. O antroji priimta tiesa yra ta, kad žmogus iš visų pasaulio gyventojų išsiskiria savo protu, kurį jam suteikė ir, galima sakyti, yra jo autorius patsai Dievas. Nuo čia galima pradėti kalbą, bandant apibūdinti Girniaus raštą. Sakysime, prieš akis turime 100 žmonių būrį. Visi jie yra Dievo sukurti. Jie visi lygiai turi laisvę. Jie gimdami atėjo į šį pasaulį laisvi. Nė vienas jų nebuvo vergas ar kitų tarpe pažemintas. Bet tikrumoje jie labai skirtingi. Ne tik rasime tame būryje vienus didesnius, kitus mažesnius, bet ir savo dvasiniais polinkiais jie vieni nuo kitų skiriasi. Vieni iškalbingi ir pasižymi savo proto gabumais, kiti nėra tokie ryškūs. Jeigu vieni linkę į studi-

jas, tai kiti tenkinasi paviršutinišku gyvenimo pažinimu. Iš vieny sulaukiame mokslininkų, kiti tenkinasi paprasto judarbio darbininko likimu. Dar yra tokių, kurie, siekdami gyvenimiškų gėrybių, nevengia net kriminalo, o kiti, kaip sakoma, ir "musės nenuskriaus". Pagaliau matome, jog gyvenimo eigoje jų interesai nesutampa, darosi priešingi vieni kitiems; tada atsiranda prieštaravimai, kuriuos jau nelengva nugalėti, atsiranda vadinamos socialinės problemos, kurios kankina šių dienų pasaulį.

(Bus daugiau)

Miunchene, Vakarų Vokietijoje, beveik visi gurdėnoja alų. Šioje nuotraukoje parodomas aktorius George Nader, kuris girdo alum ir bravo arkli.

SIŪSKITE PINIGUS I LIETUVĄ

TIESIOGINIAI PER GRAMERCY

JŪS ESATE SAUGŪS TIK SU FIRMA TURINČIA LEIDIMA, JOKIU TARPININKŲ, JOKIU PASLĖPTU RINKLIAVU. MŪSU 20 METU VEIKLA BIZNYJE GARANTUOJA JŪMS PATENKINTĄ PATARNAVIMĄ.

Visos perlaidos pilnai garantuotos ir apdraustos. Tiesioginis agentas Bank For Foreign Trade, Maskvoje.

Turi Bankų Dept. leidimą ir apdraudą.

Apsidraudė \$20.000.00.

Oficialios USSR kvitos pasirašytos gavėjo.

Pristatoma per 2 savaites.

Jokių atskaitymų.

Kursas:
9 rubliai už \$10.00
Iki \$30.00 — \$2.75
Virš \$30.00 — 10%

GRAMERCY SHIPPING, INC.
744 Broad St., Newark, N. J.

Rašykite angliškai arba lietuviškai, prašydami pilnų maisto, audinių ir dovanų katalogų.

GRAMERCY

(EST. 1945)

118 E. 28 ST., NEW YORK, N. Y.

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, AUGUST 6, 1966

SKAITYK KASDIEN NAUJIENAS IR TEMYK SKULTIS

Lietuviai taipgi perka ir parduoda ir progas sužino tikrai per

NAUJIENAS

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

CHICAGO SVARIAUSIAS IR
MODERNISKAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILIJONUS dolerių savo apdraustiesiems nariams.

SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvybes apdraudą ir ligos pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.

SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00.

SLA — jaunuimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment Insurance, kad jaunuolis gautų pinigus aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą: už \$1,000.00 apdraudus tik \$3.00 mokesčio metams.

SLA — AKCIDENTALE APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asmenims, rekomenduojama lietuviškų KLUBŲ ir draugijų nariams. Už \$1,000.00 akcidentalės apdraudus mokeskis \$2.00 į metus.

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijų. Kreipkitės į kuopų veikėtojus ir jie plačiau paaiškės apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysit

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

707 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

SPAUDOS SENIENŲ PARODA

NEW YORK, N. Y. — New Yorko miesto biblioteka (New York City Library) turi turtingą spaudos senienų skyrių. Įvairiomis progomis suruošiama iš to skyriaus retesnių leidinių paroda.

Šiemet pirmame tos bibliotekos aukšte suruošta itin įdomi senesnių knygų ir rankraščių paroda. Ji buvo atidaryta liepos 10 d. ir bus uždaryta rugsėjo 30 d. Senienų mėgėjams gera proga į tą parodą atsilankyti.

Paroda buvo suruošta buvusio JAV bibliotekų darbuotojų suvažiavimo proga. Pradedant liepos 7 d. ir baigiant liepos 20 d., New Yorke septynetas tūkstančių posėdžiavo bibliotekų darbuotojų. Tarp jų, gal be kitų, buvo ir viena lietuvaitė iš Philadelphia, Pa. L. Januškienė, mirusio Keleivio redaktoriaus J. Januško žmona.

Parodos spaudos senienos sudėtos aštuoniose vitrinose. Apie kiekvieną padėtą eskonatą yra trumpas užrašas, kur pažymėta kuriais metais spaudos leidinys ar ranka rašytas dalykas pasirodė, kur išleistas ir kuria kalba parašytas.

Šiuo metu parodoj bene seniausias spaudos leidinys — tai sanskritų kalba rašytas budistų amuletas 770 m. Japonijoje spausdintas. Yra ir Guttenbergo biblija 1455 m. atspausdinta. Šis spausdinys yra vieningas JAV. Jis buvo 1847 m. nupirktas Londone. Jį įsigijo New Yorko miesto bibliotekos įsteigėjas Lenoksom.

Tikra šios bibliotekos retenybė yra Ptolomėjaus geografijs, kuri papuošta ano meto žemėlapiams. Įdomu stebėti, kaip prieš šešetas šimtų metų geografijos ano meto žiniomis atrodė šių dienų žemė. Leidinys gerai išsilaikęs.

Kitas toks pat įdomus eksponatas, — tai Euklido geometrija, 1842 m. Londone išleista. 1623 m. šekspyro spaudos leidinys. Tarp rankraščių matyti menamai Amerikos atradėjo Kolumbo vyresniojo sūnaus laiškas rašytas 1511 m. 1649 m. New Yorko miesto įstatymų, įsakų leidinys ir daug kito įdomaus.

Deja, lietuvių kalba senienų nėra toje parodoje. New Yorko miesto bibliotekoj Lituaniškos skyrius kuklus ir tas pats nėra gerai sukataloguotas. Spėtina, kad tai ne lietuvių tarnautojo darbas.

Senienų skyriuje saugojamos Lietuvos Steigiamojo seimo ir kitų trijų Seimų stenogramos. Jos jau buvo gerokai susenusios, „surūdijusios“, ypač trečiojo Seimo darbai veik baigia savo gyvenimo dienas.

Šių metų New Yorko miesto biblioteka gauna daug spaudos iš pavergtos Lietuvos. Be kitų, Liet. Mokslų Akademijos bei Vilniaus universiteto leidinių, kartu ir lietuvių kalbos žodyną.

Ta proga tenka pastebėti, kad New Yorko miesto biblioteka bet kurių stambesnių gyvenimo įvykių ar istorinių suktuvių suruošia iš savo sandėliuose turimų spaudos senienų parodas. Tokios parodos tos bibliotekos pirmame ir antrame aukšte kasdieninis reiškinys.

Ar nebūtų galima, susitarus iš anksto su tos bibliotekos vadovybe, suruošti ten ir lietuvių spaudos parodą, kai bus paminėta 100 metų sukaktuvės nuo įsikūrimo lietuvių JAV?

Bus ir kitų progų, bet yra gyvas reikalas lietuviams, ypač vietos Lietuvių Bendruomenės vadovybei sumegsti artimus ryšius su tos bibliotekos vado-

A. a. PETRAS KIAULĖNAS

ZMONOS PORTRETAS

vybe ir padėti jai tinkamai sutvarkyti lituanistikos jau ten turimos medžiagos katalogavimą.

Toks darbas būtų visokeriopais požiūriais vertingas.

Lietuvių Bendruomenės skyrių vadovybės ir kituose miestuose privalėtų susirūpinti ten esamose bibliotekose lituanistikos skyriais. O lituanistikos spausdinių esama visose bibliotekose, kur tik lietuvių gyvenama. O labiausiai Chicagoje, Philadelphiaj, Bostone, Waterbury ir kitur, galima užlikti lietuvių kalba ir nelietuvių kalba spaudos iš lituanistikos išmėtytos po įvairius skyrius arba nekatologuotos sandėliuose sudėtos.

J. Vks.

"NAUJIENOS" BOLŠEVİKAMS
YRA RAŠTIS JU AKYSE

ATSIUSTA PAMINĖTI

MŪSŲ SPARNAI. Lietuvių Evangelikų Reformatų žurnalas. Birželis. Nr. 20. Redaguoja kolegija iš kun. P. Dilio, Aug. Gerulio, Jokubo Kregždės, Palmyros Lampsatienės, Jono Palšio, Myk. Plepio ir Arvydo Ramonio. Arti šimto puslapių (92) su aplanka, daug iliustracijų, redakciniu ir technikiniu atžvilgiais gerai paruoštas leidinys. Tekste yra 23 rašiniai, k. a. S. Neimano; Prof. Dr. kun. K. Kurnatauskas; taip pat Neimano: Atsisveikinome su Garbės Prezidentu (Dr. J. Mikėlėno biografija); M. Plepio: Biržų Miesto Mokykla; Jurgio Jasinsko; Mokytojas, II dalis (apie Biržų gimnaziją); P. B.: Kuratorius Dr. Mykolas Devenis; M. Nauburo; Martynas Lacytis — 80 metų; St. Neimano; Dr. Albert Schweitzer; kun. Dilio: Romos katalikų ir evangelikų tikybių palyginimas; J. Trečioko: "Stebuklingas" akmuo (Papilėj); ilga informacija apie mūsų akademinį jaunimą su 36 jaunu mokslus baigusių ar baigiančių lietuvių ir lietuvių atvaizdais, ir šiaip apšiai naudingos žinoti kronikos. Kiti rašiniai daugiau iš teologinės srities, dėlto ne visiems įdomūs. J. P.

"VILTIS" 25 METŲ SUKAKTIS

Šokių mokytojas Vytautas F. Beliajus anglų kalba žurnalą "Viltis" pradėjo leisti dar Chicagoje. Šių metų gegužės mėn. žurnalui suėjo lygiai 25 metai nuo jo įsteigimo. Gegužės mėnesio žurnalo numeris, papuoštas sidabrinu viršeliu, išėjo padidintas, su daug iliustracijų, kuriomis pavaizduojami įvairių tautų šokiai.

Dabar "Viltis" išeina Denver, Colorado. Redaguoja ir leidžia pats V. F. Beliajus.

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, AUGUST 6, 1966

MIKAS ŠILEIKIS

"VASARA"